

## comentaris literaris

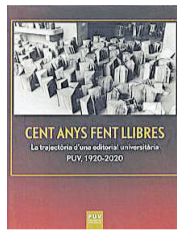
### per Josep Palomero i José Miguel Segura



DD.AA.

## Cent anys fent llibres

Edició: **Maita Simón**  
Editorial: **Publicacions Universitat de València**  
València, 2021  
Pàgines 374  
**Història editorial**



Un llibre memorable, escrit per a recordar-se'n i per a recordar-lo, tant pel contingut com per la qualitat de l'edició. L'ha projectat i confegit Maite Simón, cap d'edició de les Publicacions de la Universitat de València, que ha fet cent anys, tot un segle de producció editorial que ha arribat fins a hui. Una bona notícia.

A continuació dels pròlegs institucionals: el de la rectora, Maria Vicenta Mestre, el de l'actual directora, la professora Teresa Ferrer Valls, més la nota referent a l'edició de la curadora, Maite Simón, el contingut s'ha organitzat en tres parts. En la primera part, només un article enciclopèdic del catedràtic d'Història Medieval Antoni Furió, que en va ser director de 1997 a 2010, el qual exposa l'evolució de l'edició universitària a través del temps: *La universitat i els llibres, una història més que centenària*, arranca del manuscrit a l'imprés, destaca la importància de la impremta en la València del segle XV, impulsada per impressors alemanys, i la seua vinculació amb la Universitat de València, creada el 1501. Esmenta els orígens de l'edició acadèmica fins a l'intent de constituir, al final del segle XVIII, un remot servei de publicacions que, amb les reformes decimonòniques, arribà fins als *Anales de la Universidad de València*, la primera publicació periòdica editada per la universitat (1920-1976), embrió

de l'actual servei. Menciona després el període franquista, la creació del Secretariat de Publicacions i l'aparició de dos publicacions periòdiques més: *Saitabi* i *Mediterráneo*, quan l'activitat editora estava dedicada sobretot a publicar lliçons inaugurals de curs, tesis doctorals, material docent i altres impressions disperses per les facultats.

Els anys 60 van significar un augment considerable de publicacions, fet que responia també a la massificació de la universitat d'aquell període, que sota la direcció de Vicenç Rosselló es va definir una política editorial pròpia i es van publicar els primers llibres en català. Sent rector Ramon Lapiedra es va crear el Servei de Publicacions, es va tancar la impremta pròpia i es van incorporar les noves tecnologies, però la refundació pròpiament dita es va operar entre 1987 i 1994 sota la direcció de Vicent Salvador en què es van crear deu noves col·leccions, es van fer contractes amb els autors, es van liquidar els drets corresponents i es van emprendre coedicions amb altres empreses editorials. El 2003, durant el mandat del rector F. Tomàs es va obrir la Llibreria de la Universitat.

La segona part, *La cuina dels llibres*, comprén set articles de persones vinculades a la PUV. La mateixa Simón reflexiona sobre l'ofici d'editar, David Lluch descriu la funció del corrector, Martí Domínguez entrevista l'experimentat Josep Palàcios, Pau Viciano i Gustau Muñoz consideren com es conforma un catàleg, Vicent Olmos es refereix a les coedicions i Juan Pérez planteja les edicions electròniques.

La tercera part, *La «Revolució» editorial*, consta de sis articles més en què els autors es refereixen a la gestió editorial, les aliances interuniversitàries i l'associacionisme gremial, la funció de la Llibreria Universitària, i al valor, la qualitat i el prestigi de les publicacions acadèmiques. El volum es tanca amb una relació dels premis i reconeixements de què ha sigut objecte la PUV, la menció dels successius directores i un oportú índex onomàstic. **JP**

RAFA LAHUERTA

## Noruega

Editorial: **Drassana**  
València, 2021  
Pàgines 387  
**Narrativa**



Mereixedor del premi Lletraferit de 2020, *Noruega* és una d'aquelles *rara avis* que, d'una plomada, amb una naturalitat i una frescor aclaparadores, posen al dia tota una tradició literària en la qual la norma ha sigut des de la nit dels temps el llagrima, l'acomplexament i el victimisme davant els qui ens van conquistar, ens van sotmetre, ens van menystindre política, cultural i idiomàticament...

A *Noruega* no hi ha –ja era hora– res d'això, el lector trobarà una veu potent que narra en primera persona del singular la seua pròpia trajectòria vital des del final de la infància fins a una maduresa marcada per la malaltia i el dolor, entre els últims vestigis de la València àrab i la ciutat berllanguiana i onanista en què es va convertir durant aquells anys de vi, roses, bitllets per onsevulla, tragèdies de metre silenciades i algun absurd circuit de Fórmula 1. En l'entramat argumental de l'obra, el mateix Rafa Lahuerta assumeix la funció d'un narrador-editor de les memòries d'un tal Albert Sanchis, fill d'una família de postguerra que va bregar fins a l'extenuació en el seu establiment de salaons del barri de Velluters, a l'ombra del Mercat Central.

En aquesta *bildungsroman* Lahuerta defuig, contra el que poguera semblar, de qualsevol toc localista o pinzellada costumista, assaonant el seu discurs de múltiples ressons metaliteraris entre els quals m'agradaria subratllar els del Joan F. Mira d'*El tramvia groc*, els de Juan Marsé i els del Manuel Vilas d'*Ordessa*; o cosa que és el mateix: la mirada distant i compromesa per igual, captivadora del primer i la incorrecció de l'expressió nascuda en la més profunda visceritat del segon. El resultat, ja dic, és molt d'agrair per una original fusió d'autobiografisme i imaginació que converteix a aquesta obra en un exemple molt reeixit del que postmodernament es diu «novel·la de no ficció». Ja va sent hora que la literatura escrita en valencià es postmodernitze d'alguna manera, que partcipe també de tota aqueixa xerrameca desconstructiva i desconstruïda que semblava no afectar-nos però que entre nosaltres seria símptoma d'una tradició literària normalitzada d'una vegada per sempre i malgrat qui li pese, especialment als aficionats d'una normalitat calculadament inassolible, feta de guerres civils perdudes però ben amortitzades amb una llarguíssima postguerra i una democràcia amb premis, subvencions, poses i gestos massa lacrimògens i pesats. *Noruega* és un fris estupefactiu d'un temps i un espai irrepetibles fet amb una memòria sense concessions i un llenguatge brillant. Novel·la social i picardia al mateix temps, memòria i història, compromís i distància, melancolia i sarcasme. Paraules que no defugen l'escabrositat sinó la morbositat, que viatgen des del cervell a la mà de l'autor i des dels ulls al cor del lector amb transbord en molts òrgans no necessàriament vitals. Un relat fresc i atrevit, subversiu i sense embuts. Lligen-ho, en castellà o en valencià; aquesta vegada sí que dona exactament el mateix. Acabaran magolats i amb la mirada perduda enlloc... Però valdrà la pena **JMSR**

## destaquem...

# Els secrets d'una família gallega, un territori literari

Castroforte del Baralla, Celama, Obaba, Orba-josa, Región, Vetusta... No pocs territoris imaginaris formen part ja de la memòria col·lectiva gràcies a la literatura. Són microcosmos en els quals un troba la complexitat del món a través dels seus personatges, de les seues aspiracions i anhels, dels seus sofriments, dels seus records més vius, dels seus secrets i petits misteris. Lobeira, o més aviat la Lobeira de **Marilar Aleixandre**, és un d'aquests espais novel·lesc, «inventats», en el qual un se submergeix gradualment.

Desconeixia la labor d'aquesta veterana escriptora «gallega», com desconeix tantes altres coses, però un sempre és a temps de posar remei a aquests «oblits» gràcies al treball d'incipients editorials com l'acabada d'aparèixer **Arde**, que ha «recuperat» *Lobos en las islas*, títol que ja aparegués en 2001 traduïda al castellà, però l'origen del qual hem de buscar-ho més enrere, en 1996, quan es va publicar original-

ment en gallec *Lobos nas illas*.

Estem enfront d'un llibre que bé pogués ser una novel·la fragmentada o un llibre de relats independents però interconnectats que poden derivar en novel·la, i en el qual Aleixandre aprofundeix en les relacions familiars i d'amistat, submergint-nos en aquesta espècie de sentir pròpiament gallec, on cada paraula sembla estar impregnada de nostàlgia i on cada acte, cada gest, amaga un enigma. Els jocs amorosos propis de la joventut, la tristesa que suposa tota mort, els petits i grans drames –com el relat en el qual es narra un cas de maltractament, de violència masculina–, la complicada tasca d'afrontar la vida adulta o aquells elements que, amb el pas del temps, veiem amb enyorança, poblen aquests relats que avancen amb el pas del temps, coneixent així als protagonistes de diferents generacions.

Podríem parlar del clàssic llibre de sagues

familiars si no fos perquè la trama no és lineal i perquè no aconseguim comprendre tots els secrets d'aquest grup familiar. Si alguna cosa caracteritza a *Lobos en las islas*, precisament, la simbiosi entre el popular i costumista amb el mític, a més de plantejar nombrosos interrogants sobre les reminiscències d'un poble, així com sobre les conductes de l'ésser humà. D'aquí ve que no sapiguem, no amb exactitud, si tot és somiat o realment viscut, si aquest poble imaginari de Lobeira té un equivalent en la «vida real» – amb la Costa da Morte com a referència–; encara que, molt en temo, que això poc importa, ja que el veritablement fascinant de la literatura és la seua capacitat per a crear nous escenaris i realitats.

Lectura agradable, sorprenent pel fet de «descobrir-me» a aquesta autora –amb una vasta trajectòria i que forma part de la Real Academia Galega– i aquesta nova editorial catalana que, assegura, «neix del desig de desenterrar les veus que el temps i el costum han deixat caure en l'oblit». Caldrà seguir-los la pista per a veure quins nous títols tenen pensat publicar, obres que segur comparteixen l'esperit d'Aleixandre per fer de la literatura un bé comú. **ERIC GRAS**

MARILAR ALEIXANDRE

## Lobos en las islas

NO BUSQUEIS LOBEIRA EN LOS MAPAS, QUE LA DE ESTE LIBRO NO ES NINGUNA DE LAS DIEZ O DOCE QUE EN ELLOS FIGURAN; ANTES PERTENECE AL TERRITORIO DE LA IMAGINACIÓN, DONDE TAMBIÉN HABITAN SUS PERSONAJES. ♣

Marilar Aleixandre  
*Lobos en las islas*

Editorial: **Arde Editorial**  
Barcelona, 2022  
Pàgines 224

**Narrativa**